

ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В ЛИТВІ

Консультацію підготував: студентка групи БМП-41

Андрощук Артем

Керівник: проф. Сердюк Н. А.

З 24 лютого 2022 року з початком вторгнення російських військ в Україну, Литва одна з перших країн Прибалтики, яка наближає Україну до європейського мирного та спільного майбутнього. Після повномасштабного військового вторгнення російської федерації в Україну Литовська Республіка неодноразово конкретними кроками продовжує демонструвати свою цінну підтримку українському народові: надає гуманітарну, фінансову та військову допомогу; відстоює прагнення України до миру перед світом та ЄС. Підтримка України відбувається на всіх рівнях влади Литовської Республіки.

Завдання:

- Проаналізувати зміни до законодавства країни Литви;
- Національне право Литви щодо питань біженців, тимчасового захисту;
- Гарантії що надаються українцям під час тимчасового захисту;
- Проаналізувати правове становище українців у Литві .

Законодавство Литви

4 березня 2022 року Рада ЄС активувала Директиву про тимчасовий захист 2001/55/ЄС, що дозволяє особам, які виїхали з України 24 лютого 2022 року або пізніше, перебувати в країнах ЄС, окрім Данії, протягом одного року з можливістю подовження до трьох років. Особи з таким статусом отримують право на працю, повноцінний доступ до системи охорони здоров'я, освіти та соціальної допомоги. Метою прийняття цього Рішення є надання тимчасового захисту громадянам України, які проживають в Україні

та були переміщені, починаючи з 24 лютого 2022 року, в результаті військового вторгнення російських збройних сил, яке розпочалось в цей день [1].

Так як почала діяти Директива тимчасового захисту Європейського Союзу, яка гарантує негайний захист в ЄС для осіб, які тікають від війни, то отримати тимчасовий захист можуть:

- Громадяни України, які проживали в країні, включно до 24 лютого і були вимушені її залишити через війну;
- Особи, які отримали політичний притулок в Україні;
- Громадяни інших країн, які легально перебували на території України;
- Особи без громадянства.

Натомість статус тимчасового захисту українці, які рятуються від війни, отримують автоматично після перетину кордону. Після цього вони можуть їхати у ту країну ЄС, де їм буде зручніше знайти місце проживання. Наприклад, де у них живуть родичі чи знайомі. І вони й надалі матимуть право подати заявку на притулок .

Хто має право на тимчасовий захист ? :

- громадяни України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року, а також члени їхніх сімей, переміщені 24 лютого 2022 року або пізніше.
- Особи без громадянства та громадяни третіх країн, які отримали міжнародний захист або подібний захист в Україні до 24 лютого 2022 року, а також члени їхніх сімей, та були переміщені з України 24 лютого 2022 року або пізніше
- Не українські громадяни (громадяни третіх країн) та особи без громадянства, які можуть довести, що вони легально проживали в Україні до 24 лютого 2022 року на підставі чинного дозволу на постійне проживання, виданого відповідно до законодавства України, і які не можуть повернутися на безпечних та тривалих умовах до країни

свого походження, мають право на тимчасовий захист або належний національний захист залежно від країни ЄС [2].

Згідно з Дублінською конвенцією, статус біженця надається у першій країні, кордон якої особа перетнула, тікаючи від війни. Його можуть отримати громадяни України, які залишили територію України через війну, а також особи, які легально проживали на території України, але мають громадянство інших країн. Особи без громадянства також можуть запросити статус біженця.

Статус біженця надає такі гарантії: право на проживання у таборі біженців, медичну допомогу, освіту для дітей, щомісячну грошову допомогу, доступ до ринку праці [3].

Але є і певні обмеження:

- неможливість залишити приймаючу країну до моменту отримання статусу;
- неможливість повернутися до України після отримання статусу;
- позбавлення особистих документів (видається, посвідка на проживання);
- неможливість працевлаштуватися до моменту отримання статусу, а також у разі відмови надання такого статусу.

Згідно з Законом Литви «Про правове становище іноземців» у ст. 1 цим законом встановлюється порядок прибуття і відбуття, знаходження і проживання іноземців, надання притулок і тимчасового захисту в Литовській Республіці.

Згідно п. 18 ст. 2 ЗЛ «Про правове становище іноземців» Біженець – іноземець, якому у встановленому Законом порядку, наданий статус біженця в Литовській Республіці .

Згідно п. 23 ст. 2 цього Закону притулок у Литовській Республіці – на встановлених у цьому Законі підставах та в установленому порядку надається іноземній особі статус біженця або додатковий захист у Литовській Республіці.

Відповідно до ст. 3 цього Закону визначені права і обов'язки іноземців такі, як :

1. Іноземні особи в Литовській Республіці мають ті права та свободи, які передбачаються Конституцією Литовської Республіки, міжнародними договорами, законодавством Литовської Республіки та правовими актами Європейського Союзу.
2. Іноземні особи в Литовській Республіці рівні перед законом, незалежно від статі, раси, національності, мови, походження, соціального становища, віросповідання, переконань чи поглядів.
3. Іноземні особи, що у Литовській Республіці, зобов'язані дотримуватися Конституції Литовської Республіки, закони Литовської Республіки та інші правові акти.
4. Іноземна особа на вимогу посадових осіб правоохоронних органів або Департаменту міграції при Міністерстві внутрішніх справ Литовської Республіки (далі – Департамент міграції) зобов'язана пред'явити документ, що посвідчує особу (дорожній документ, дозвіл на проживання або інший), а також інші документи, в яких зазначена мета та умови перебування у державі, і які доводять, що він перебуває у Литовській Республіці на законній підставі [4].

Нововедення в законодавстві в Литві

Міністерство енергетики Литви з 22 травня 2022 року оператор енергетичної біржі Nord Pool прийняв рішення призупинити торгівлю російською електроенергією від свого єдиного імпортера в країнах Балтії — групи компаній «Інтер РАО».

Це означає, що до Литви не буде імпорту російської нафти, електроенергії та природного газу.

«Це вираз нашої солідарності з воюючою Україною, тому що ми не можемо дозволити нашим грошима фінансувати російську військову машину», – каже міністр енергетики Дайнюс Крейвис [5].

Литовський Сейм ухвалив резолюцію із закликом до ООН закрити небо над Україною, одностайно підтримав резолюцію щодо заклику ЄС невідкладно надати Україні статус кандидата на вступ та відкрити переговори про членство [6].

Після приїзду Прем'єр-міністра Литви Інґриди Шимоніте 11 квітня 2022 року Україна та Литва домовилися співпрацювати для підтримки українських дітей, які були вимушені покинути нашу країну через російське вторгнення. Результатом такої зустрічі був підписаний двосторонній договір, що передбачає механізми та інструменти підтримки дітей, які вимушено виїхали до Литви, а також забезпечення їх повернення в Україну після завершення активних бойових дій.

З квітня 2022 року Литва започаткувала викладання українською мовою у школах для дітей, у той же час і працевлаштовуючи викладачів, що вимушено залишили територію України, рятуючись від агресії росії.

Збереження української культури та ідентичності стане можливим завдяки перетворенню одного з корпусів Університету Вітовта Великого у Вільнюсі на центр культури та освіти для українців завдяки спільній ініціативі перших леді Олени Зеленської та пані Діани Науседене [6].

Міністри соціальної політики України та Литви підписали договір, згідно з яким надаватиметься більше прав та допомоги уразливим категоріям, зокрема, дітям, що залишилися без батьківської опіки [7].

Гарантії українцям під час перебування на території Литви Працевлаштування

Якщо ви громадянин України і хочете працювати в Литві, жодних спеціальних дозволів отримувати не потрібно, тому що під час реєстрації в міграційному управлінні та отриманні тимчасової посвідки на проживання, особа може автоматично працювати. В країні створені спеціалізовані сайти, які допоможуть українцям знайти вакансії [8].

Медичне страхування

Якщо особа отримала тимчасову посвідку на проживання у Литві в реєстраційному центрі, ви будете застраховані державною медичною страховкою .

Якщо особа знайшла роботу, вона може зробити внесок у медичне страхування за рахунок податків, то така особа також стає автоматично застрахована .

Якщо особа не має посвідку на проживання, немає роботи – особа може оформити приватну страховку.

Якщо немає медичного страхування особа, що потрапила до швидкої медичної допомоги – послуги для громадян України є безкоштовними, також сюди включаються і інші безкоштовні послуги такі, як :

- Вакцинація від COVID-19;
- Послуги для дітей;
- Послуги для майбутніх мам;
- Реабілітація для постраждалих на війні [8].

Житло

Литовці забезпечують свої будинки, квартири, спільне проживання та приймають українців змушені покинути Україну через російську агресію тимчасово безкоштовно [9].

Також допомогу з житлом надає реєстраційний центр, де можуть запропонувати тимчасове житло на пару днів, після можуть запропонувати довгострокове житло .

Освіта

Для неповнолітніх громадян України передбачена можливість продовжити навчання у навчальних закладах, дитячих садках, загальноосвітніх школах для дітей та молоді, середніх школах, професійно-

технічні училищах, вищих навчальних закладах прикладних наук та університетах [10].

Висновок

Не словами єдиними, а й справами Литовська Республіка виступає прикладом для інших країн, надійним партнером та адвокатом України перед усією Європою.

Ухвалення резолюцій, гуманітарна, фінансова та військова допомога, відмова від імпорту газу, викладання українською мовою у школах, створення культурних центрів – усе це про потужну підтримку нашої держави, яку демонструє Литовська Республіка.

Список використаних джерел

1. ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНЕ РІШЕННЯ РАДИ (ЄС) 2022/382 від 4 березня 2022 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%9B%D1%8E%D0%B4%D0%B0/Downloads/%D0%86%D0%BC%D0%BF%D0%BB_%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%B8_%D0%84%D0%A1.pdf
2. Інформація для людей, які тікають від війни в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/information-people-fleeing-war-ukraine_uk#---2
3. Конвенція, що визначає державу, яка відповідає за розгляд заяв про надання притулку, що подані в одній з держав-членів Європейських Співтовариств [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_310#Text
4. Закон о правовом положении иностранных лиц [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d9ebf0d7a49d11e9aab6d8dd69c6da66>

5. Міністерство енергетики Литви : питання щодо енергетики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://enmin.lrv.lt/lt/naujienos/lietuvoje-nuo-sekmadienio-nebelieka-rusiskos-naftos-duju-ir-elektros-importo?fbclid=IwAR01ZW1HNyR28K5wL18G01GwTBhnATsNs8vDWkhWUqYEntb8FRSVqglEsVM>
6. Юлія Овчинникова: Як Литва допомагає Україні під час війни [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sluga-narodu.com/yuliia-ovchynnykova-yak-lytva-dopomahaie-ukraini-pid-chas-viyny/>
7. Литва залишиться потужним голосом підтримки України - Шимоніте [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3455139-litva-zalisitsa-potuznim-golosom-pidtrimki-ukraini-simonite.html>
8. Інформація для українських біженців [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://visitukraine.today/uk/blog/217/litva-poleznaya-informaciya-dlya-ukrainskix-bezencev>
9. Умови проживання [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://travel.tochka.net/ua/17240-evakuatsiya-v-litvu-chto-nuzhno-znat-pered-vyezdom/>
10. Тимчасовий захист у Литві [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zib.com.ua/ua/150971.html>